

2-ги арын 1980-ч. июль 4

Эстонианын экономиказы нийт-
эвчлелдин улус ажил-агуй комп-
лекзинин чарылбас кезээ апарга-
нындан оон үлэтпүр, кэдээ ажил-
агуйн, эртем бодгаш культуразы
шаккын хөгжүл турар.

ЧУРУКТА: Октябрь Революция-
зы орденниг «Балтийская мануфак-
тура» деп хөвөц-саазын комбинады-
ның цегі.

ЧУРУКТА: Таргу хоорайда ыры байырлалы.
Ю. Венделин, П. Кузнецов, В. Рудько оларның фотолары.
СЭТА-нын фотохрониказы.

«Эргин чымыс хоорайым» —
таан ыр дыкылап турган.
Дээр маан кырымга, кайгачы-
чык унут көжөгө шыккан, чаты-
лаа берген турган. Мурунча
Метех пивзавон аларын жекте-
тур, чараш даш чаалар жекте-
че углаан, оок кызыл херел
чыкан — одар бар ирги бе?
Эйкейи, хаа-лаштарыны-биле
домой оңуңг хепте хөрөжөн
кейи үчүп келди. Ол долун
бурунгаар суурупкан, хамык
утас бааза минар көрө берген
болгаш дүңкү хоорайнын чара-
мында алаң аяган, мыт чок,
кежүй берген шыкан, түргү-
лааннар: ыракта түме-түмө от-
тар чивеиен чыраан. прожек-
торлар херелдине бир долун
чымыс, эскендине—кундага
туткан кижилең уузуг тураккал
чабыннаан. Ол дөөрге Грузия-
Неиян Тбилисинин узуунуз
ырап турарын дыкылап тур-
ары ол-ур.

Тбилис дөөрге «чымыс»
дэнип ол. Чымыс хоорай. Ала-
чыларын үтүп адырынга
ынак, мычылда-даз лайзымын-
га ойтур таанышчыны берип
пылаз хоорай. Грузиянын ай-
чымысдын болушун туруп кел-
ген үеиндең баар даштыкы
халалчыларга дөрпөн каптап
долузу-биле уретилен. Мычыл-
да-даз хоорай чуртталгага
ынак болгаш чурттан билер,
мычынган ол бузундуларын
болгаш үздөн кызып туруп

кәзп, бистин мурнувуста ам көстүп турары микша, бурунгу болгаш мыңалза-да анык булуп кәзр турган.

Наймыскада уругучу-ле чаартылп, өзүп турарыга тбилисчилер чаңчыгып калганнар. Мыны таварылгада мыңа дээр ийик топ; хоорай болуун овуру-хевирни өскөртүп турар. Мыңалза-да Тбилисчиги бир оңагыш мыңа: ол чаартылгадар оң чүс чүс чылдарга хевирлестинген өскө-лерге домей эвес шинчияни кабгас.

Даглар, үе-шагын хөй анык хевир-шинчия, V-VI чүс чылдарыны бурунгу грузин турсаккалар, амгы үениң белик бажыңнары, хөкпөргө чинге куумчужуаңтар болгаш дегем проспектилер мыңа чаңгыс айи архитектуруп ансамбль болуп көстүр. А эрги Тбилис—Тифлис булуңу өккери, оңагай чараш чүддери-биле кижилерни кайгыдып турар, оң 300 гектар девелоперин камгалалдыг зона кылдыр чардаан.

Хоошяның эрги районна-ры XIX чүс чылда туткан деп санап турар, мыңалза-да ол туудалр, куумчулар оң даа мурнузда турган дээрин балинген деп, Грузин ССР-ния Кузбурга министриетвунаан Турсаккалар камгалалдыг зона кылдыр чардаан.

биле кол эргелелинц ил-
чалыгын, профессор Кралдн
Пиндичили чатаалды. —
Урелген санында хоорын
ны аргы синема суугар на-
тап тургузуп турган, мыча-
гаш ала бажынар урелун
артилерин орунуга тутту-
н келген. Камгалалды зона де-
вискеориде мюмент арки-
тектуралынын энне кекте
тураскаалары — Анисла
базилкалы (VI век), Сион-
дуганы (V век), Metex и-
вези (XII—XIII век), Нарис-
кал шивези (IV—V век).
Зарапалча — Ростом чунар
бажындары (XVIII век).
Мында хоар дон «бдлснн
бажындары» (оларым XII
вектин ужен чыларын тур-
туган) база камгалалтынмы
артак. Архитектура болгон
теугу талазы-биле уездиг бар-
жындарын чаарты кылгаш
аргы хоорайнын туртака-
ларынч амырал байдал-
дарын экижидин турар.

Он-биле калы бегунг
Тейсисини индустрия база
аил-пидичи кирип турар
Бир эвес Совет эрге-чагырг
тургузуунарын мурундан
он шаа кучу-шылал чок бу-
дурделер турган болза, ар
Грулягын майбылалыч
машина тузуушкуну, ку-
металл ажылдаг кылдыр
электротехника, чюп бол-
аыл-чон улуттунун чач

чүс улуу бүдүрдүгөлери ба
Тбилиси — културары
улуу төвү. Хөй сангыр арте
албан черлери, дээди болга
ортумак тускый өөрөлдү
черлери. 200 артем-шичи
дөл албан черлери, 11 дө
өөрөлдөгө черлери, 13 про
фессинал театралар, 30
ажы библиотекалар, чээр
музей... Хоорайда грузинне
орустар, армяниар, украинне
азербайджанар, осетинне
гректер, поляктар чурттал
турар. Ларым чогуу-на олар тби
лиси деп адаткан хоора
чурттакчылыгы характерны
чангыс ай хевирия тургу
кан.

Мында солуннар дөрт дым
да — грузин, орус, армян
азербайджан дылдарда үчү
турар.

—Өскө-даа наймысылдуу хо
рбайлар ышаш, Тбилисчи
лимитирдөө ужурууг айты
рыглар хөй — деп, улуу де
путаттарынын Тбилиси хоора
Советиянын даргаы Гурам Га
буния чугаалат турар.—Олар
ныя ак-не чугууларыннын би
рөөн — чуртталда бажым
ларынын туулуучууну. Найм
сызалым чурттакчылары шап
кыя өлүп турар, амгы үеде
мында бир мыңдын 100 му
хире кичи чурттал турар. Бир
хөй туулу турар бие. Сөөктө
чизилерда хоорайны дөргөдү
Сабуртало-дөлдөс. Турок

Варшетили, Вазисубани да
ышмак чаа чуртталга райо
ныры тургустулга. Хоорай
ажок калбарып турар. Туду
жулар өскө айтырыгым
транспорт айтырымын шипте
деп агадан. Совет Эмгекте
бешик дугаар метропу түтк
Грузияныч күркүс филар
кызылмын. Чөөн чүк институт
дунун, Павлутин-пасажирек
демир-орук вокзалынын ч
багычтары, чакты кыл
«Динамо» стадиону (50 м
кжи кирер), олимпий дур
нерин суузар туткан чаа э
тир бассейн, чаа велоту
сөөгү чыдарла кылдыгы
олар архитектура татаал-б
оки деп санаткан.

Богуну Тейшен миде
Ону утанынг, аки кижил
тудуп турар. А хоорай
оларын камгалай ышмак, ш
роожөн кижил бедигеонте
рар. Ол магазын чаа
культураны оон автору
гулжа Алашукели «Не-Гр
зия» деп адаан: Оон бир х
дунда — кундага. Көксөндө
хылмын. Кылал аралыг к
дуга — өнүктүрнине, хылм
— дайынчарга.

— Кундагыны көдүрүш, хуу
газын, хун төрүмдө гүзү
сусунуно амаал көрүрү
силер бо хоорайга баян
чоок аллар сидер.

Давид ИМЕДАШВИЛИ,
ПМА-нын көрсөткүчү

Шоаерден өөрүшкүгө ме-
дээлер каап туур. Дыка кө-
чөргөсү агаар-бонустун бер-
гелериң ажыл этпншван, че-
ажымдылар тарааларын чамы
тырылганын чедипшикинчи
чоруткам. Ам мал чемы беде-
кели кидин түлү, джүз
ажаалады чамык черлерде
атгалом. СЭТА-га каап тур
медээтерин араалды хараа-
далды бодулар димназылга
база таваарын туур. Чижак
Одесса областа «Коммунист-
тин хереди» колхозга мынды
болган. Сельхозтехкомучи
Нововаршавск районда заво-
дунга септэи чеди «Кировец-
тер» үрөлдиг.

Көдө ажыл-агый техника-
нын шынарлар эвес кылди
септэри бастиг практикамыс-
ка эти-ле таваарын тура-
чууд. Ол тептеп чорукту
СЭПК ТК-нын июль (197-
чы) Плениуму база айтыкан.
Эрткен үения дүзүзунда че-
ажылмынга ажыглаар машина-
лары база, механизмтери
септэринин шынын беилме-
дошт, туртка элест эвес чу-
руктар.

дерины кыскаган.

Септелгеги кызырынын да
рүмрөйүн айткан норматив
техниктиг документтерин
ажылап кыскаган. Ол дүрү
нөри боттаңдар чорук
башында турган күчүнүн
узун техникага дейр агыл
бөзөргү ханырыл турар. Те
никтиг ханырылганын
деңгээнин талазы-биле ста
дарттарын негелдерин кү
сөдип шыаар аралган бү
рүлелерин саны лыка өскө
нү.

Иччалжак септелге
тыргылары эрү хөөр-ле ч
диг болгаш дүгүзүзүзүниг
Зул аршылаша. Күрстанла
тпн аспектерте 1978—19
чыларда соңугурадыг орг
низацияларын талөөлекчи
ри-биле кады ССРЗ-нин Сел
хөзөтхөүрүмүзү 1550 бөлү
рүлүзүңгө баргылаша. Ол
12156 трактору, комбайны
шмичиктеги, өскө-лаа м
шыналары септелгенин ш
нарал хынал жөргө. Оларын
чартык кезинин хытуу с
төзүн норматив-техниктиг н
гелдерге дүшүп болган.

[illegible]

Септге маан шийкечликте стандартта көрдүнгөнгө марахта хой кывар чүгүдөү чүгүзүп единайлыкта чар двар болганы ддерөн. Орурук жүргөтө дуг карама дуп турар. Чуге ддере а үеде нефть болгаш нефть ддуктулары аар өртөткит.

Одлага аппаратураны алап таарштымдары— шийдикчи септюриния ич дла үе—чалдымны бирозы. Чийдүрүлгөзгө хой-хой септ ддүрүлгөзгө хеймээде ддиге шенеледе херексөөд биле чидир хандыртмайдырар. Эксперттер 290 муң чөөдө приборларны хь көөргө. Оларын барык—ла муңу—15 хуузу ажылгаштас болган. Илдың болгаш септикчилер хой-хой тааргалары ший ажылгаштас приборлар ажылгаштас, күөтө ажылгашын дугайында эвес информацияны ап турды.

Септге ддүрүлгөзгө метрологт хандылары комплексти програм

ажылдап кылырмын
стандарт СССР-нин Сед
техуормунага худаткын
кылырмына - үе иетт
алаар. Шынары кемч
контрольдаары бөгүн
болгай. Мычынаш бар б
турар бугу кемчөөр к
сеалдары дораан элп к
чөгүүр.

Кеңе ажыл-агый тех
ын септарини дендеди
дилер дээш, бузурудгени
маидирлер болгаш орга
чылары хай үтүзүлери к
апаар. Кол мынашты б
рылж күүнүө салза чо
Оларын аргезине хөл
техмедоттуг, диагностика
рлешкиннер бар. Ол тек
ын ажылдап тургаш, чү
тараз ажал алар мыши
ыр белик шынарлык кы
септарин чедип ап болу
гаш чедип алыр-даа ужу

В. БЕЛЯЕВ

СЭТА-ның тайылбырла
чызы.

СЭТА болгаш ПМА: кыска дыңадыглар, тайылбырлар

ХАНОН. (СЭТА). Вьетнам Социалистик Республикасынын тургустуганым чарлаан хан нунден бээр дөрт хал оюнун тураскааткан чулууге «Нан дан» солунунун бижигэе болз. Вьетнам Социалистик Республиканын тургустуганын — ае нам болгаш дөдөгей револуционизминьн чугула тинилдэг анн демдегелг турар төгөрлүг болушунун болур, Вьетнамын Коммунистик партиясынын ууртуулаан-биле вьетнам улус төртүн чүртүгүн индионал хамзаарышпае чорутуу болгаш чамгыс анн чедип алаган, бүтү чүртүтү хомчолонгон социализмин тургузуп турар.

Вьетнам Эконометиг Дуэ
дажылга Чөвүдөлинин кеш
гүнү болуп, социалистг де
катыштырмалгазынын ак
дука чурттары-биз хөл-
лундун туттунчу алган, х
амыларалды тургузуп, уу
тар азынга табым болган
кады амылдажылга дээш д
мисектин турар. Совет Эвлд
ли-биз оон эвилден болган
бүгү таламгы нады амылда
жылгазын хун тууду-на бы
жытын, хөгжүп турар
Од болза Вьетнам Со
циалистг Республикасына
пиастиг тургузушкуну
болган социализмин чаала
дымышкынын камгалары
нын быжык магадламыш-д

Пекин-биле сүлчээлешке
империалисттик бөлүктө
вьетнам улустун революст
херээңге удур хөдөйлп. Вьет
намче чаа халлашкынны б
леткен, туртта социализм тур
гузуушкуну тура тепсир
биле Вьетнамга удур калча
дыг кампанияны чоруду
турар деп солууну чү
лүктө бала бижал

Москвага дэди деңгелге эрткен болгаш доозулган совет-барыын-герман чугаалжышкыннары бүгү дегелейде калбаа-биле чугаалжын турар. Массалыг информацияныкы дааштыны чөлсентери чугаалжышкыннарың түңнелдериниң дугайында нады кылган дымадыгын, Кремльге дүштөки шайлагала СЭКП ТН-нын Чингине секретары, ССРЗ-ниң Дэди Савединге Президиумунуң Даргазы Л. И. Брежневтиң болгаш ГФР-ниң федералдык канцлери Г. Шмицтиң чугааларын тодаргай тайылбырлап, Москвага болган чугаалжышкыннарга чугула болгаш азыктык анык кылдырган, ийи тала чавырлышкынче угалышкынны үргүлчүлээриниң эрге-ажыктарына билчичиинини болгаш нады ажыл-дажылганы быыгыглаарына чүткүлдүүн илергейлээн деп демдегел турар.

Барыки-герман теледиде-
ниге чыгуалан чыгуази
ГР-ни федералык каниде
Г. Шмидт совет уадуручуу-
биле чыгуазажынынаар
уелешинаан, мелегизин-
ла: «Бо план талазы-би
Москвага ээсин эвес сол
чулдун артыгыар, дына-
миз информация-биле чаян
келинин. Ол бола тыка ша-
кымчын чыгуазажынына
нар болган. Совет-бары-
герман экономикагы тарыл-
ларга хамаарышты Г. Шмид-
тин чурун аразына экон-
микти солчулганын улам чы-
биле катжурунун дугайын
ийи таланын припиништин
чашыражыгизин бар бол-

БОНН. (СЭТА). ГФР
хөргөттин бөлүктөрү Со
Эвигел болган социалист
дед наттыштырылганын
не-даа чурттары-биле най
кайазыкта-даа аныктыг
дыг. экономикти болг
үзөтпүр кады амылдам
эин калбарты дээр тур
турар. Экономикти харыл
лары улам көгөздөргө
выркынышын политика
чутулз учур-дузанын ол
моон-биле кады демде

деңгелег эрткен болгаш доозулган ич чугалажышыкынынары бугу дин чугалажып турар. Массалыг иныкы центсерти чугалажышыкыныч дугайында нады кылган дыңдушкети шайлагга СЭКП ТН-ныкы ССРЗ-нин Дээди Советиниң Презид. И. Бржезневтиң болгаш ГФР-нин Гр. Шмидтиң чугааларын тодаргай беага болган чугалажышыкынырга кутыг амыл кылдынган, ийи тала углангышыныры үргүчүзүрүниң билчинкишини болгаш нады амыл-лаарынга чүткүлдүүн илергейлээн ар.

турар дээрине өксөздөп демгелдээн.

«Москвага болган совет-барыны-герман чугалажышыкынынары кол-ла чутулз айттыры болза чавырлышыкыны болгаш тайбыныкы быжгылаары болган» деп, барыны-герман «Узире цайтунг» солдун бижээн.

«Оснаб-рюнкер цайтунг» солдун дээди деңгелег эрткен совет-барыны-герман учуражышыкыны делегейе дүшкүрүтүлүп торукту эбжездиригини чүтлө теоретиктиң эвес, харын бөзө практиктиң алгачкы көрсүскөн» деп демгелдээн.

Совет болгаш барыны-герман үлүстүктүлөр харым-лаалары уламчылаарын са-дан болгаш делегей хер-ринге билчинкишини бы-лап, калыбарттыры, чал-гышыкыны уламгышыкы үргүчүзүрүнө күзөл ийи тала тодаргай илергелеп, Герман Демократтыг публиканың «Нойес дойч» солдун бижээн.

Москвага эрткен чуга-жышкынынар болза Хель-сини түнөл актыкын өзүлө делегейини дүшкүрүтүп чо-нуу чавырлышыкыныны-литияны үргүчүзүлөр күштүг илгити бээр улу-гаш чутула болушукту деп, Чехословакияны «право» солдун айттыган.

Завочныкы болгаш ула-таланы-йиле ССРЗ-ниң бол-ГФР-ниң арганын а-жылдыжылганын кол у-нышкынынарынны утуу-салтыг программанынга салгыныкы чутуламы-лияны «Републик» сол-демгелдээн. Байынынга амыктыг экономикагити а-жылдыжылганы үргүчү-быжгылаарына ийи тала чүткүлдүү бө экумент ч-челер турар деп, ол солдун-дээн.

(СЭП)

● **УЛАН-БАТОР.** Моолду одалга-энергетика үстатурунуд ажыл-ишчилери уусрүволюшизынын 59 чыл өмүсшадымчү күш-ажыл-биле укуп турарлар.

Баштайгы медалер-биле алмрга, бо чылдын кыялы кварталынын планы 12 милдиги төгөрик ашмага ажы куустеттинген. Палайан ажы-ою-но муң тонна дөмүр-лаш кавсан, миллион-миллион ки довайт-шак электрэнергияны немей ажылдап унүргөн.

Мурнакчы дүрүлгаланы, күш ажылдын депшичегели арты метогаттарын непертедир талызы-биле шимчээшкини улаан калбарганынын ачымын амынч депшичединер чедип алынынар артыгил болган.

● АММАН. Палестин хуртдагтыгарины камгаавар тудазы-биде комитет израил ки-ра-бажиннарда хилинчестен чыдар палестин патриоттарыны амы-тышын камгаалап алы-деп кыйгырган.

Араб хуртдагтыгарины узуур израил кара-бажын джумметеринин араатини

Чуан биле Бармын түктүк арайында садыгын тедийишкенин калбаргырымга чавардымчынын полтиаизам дууалаан дээрин «Ост-вест-ном-мерд» башынчык бүрүн эргил төлөзөккени Д. Польмейер меделген. Социалистг чурт-тар-биле садыг ГФР-иян эконо-миказынга тугула фактор

МАНАМИ. (СӨТА). СӨТА. ным тускай коор. В. Решетиловтун дамыткамы болза: Эң улаң негр организация—өйүгү кешити чоңуура депиңизтеңиз неңг бээр ишканал асациянын чыл бүрдө болуп мыда ажиттыгын 71-ги сьездиз Американың Каттышкан Штаттарында сөөк-лз ытлар, экономика, политика болган социал таламы-биле кызып до-рамчылар чоруктун айттыр-ларыгга турсаактагыман. Штаттарың кай нуруузу те-дээлзп турар 8 муң ажит де-лестаттар АКШ-тын 25 миллион негр чоңуңу байдалы-биле до-рышман негеддег айт-то-рышканы беш коор дүргүзүң-да чугаалажып көрү, казыт-тыкмас эгелер дээң демисел-диз-дуржу-тамын солмур, негр шимтээшкенин улам кыай төг-жүдериниң база бижыктаары-ни оруктарын төккөнээр.

Ассоциацияны директорла-рымиз национал чоңулелиниң дарагзы М. Уилсон сьездини ажиттышман, «Каттышкан Штаттар боюдуңу хамааттыла-рыгга ийи стандарттың түрт болуп келген болган мындг болуп артып-даз турар-дыр» деп меледиз. Экономика, политиктиг болгон социал ча-даның үстүгү тейткжиде ак кешиттер турар, а аажык

дөдөтаткан өскө-диз биче-рай национализм толуга-тери турар. «Баш мулаш-руж, буржу-биле эрге-ш-чүгү, социал чөгүтүг эвес чо-расым болгаш кымды до-чылырай Майамиге негр-чоңоңа чаз болган үймэниң чылдаганы болган»

М. Уилсон чугаалаган.

Бегүн америк негрлер салым-хуузу 200 чыл муң-дагымын ыкпаш ыкынз та-тең болуп турар деп, ор-ганизацияны хуускеси секрет-Б. Хуус окыналз демдегел.

«Чыкээ, 1980 чылда өр-кешити 25 миллион америк на-рарын 27,5 хуузу ашка-раш кычыгдалга таваржыр-тар, чүте дүгөсө оларның а-дыралынын демилги адым-руктуг көрдүңиз кемчээ-ден-диз куду болуп турар»

«Кижинин эргелери» бол-АКШ-тын айылч чок чорук-кыжыны» дүз түгөсө кыл-лап, аажок чугаа-соот мөдү-үндүргөш, амгы админис-тия иштини шымгым ай-рыгдалган американын кичээңгейи оң-биле бу-дырмн турар деп, ол ийгү-дү линити ажалдактыгын оңа-дөмдөгөзүң, америк чазак-политикаанын шымгым дүт-

ФРЕЛИМО партиянын ТК
зымын доктамаал политикти
дометедиллени мекендүү. Те
Комитеттин экономикти айт
рылар талазы-биле секретари
Марселлину Душ Сантушту
сессияны ажайып тура ам бо
аур кампанияга массалык хө
инини организациаларынын ө
наар ужурауг чугула ролү
демделгези. Чазенин чедиин
кенин эртеринге чүгөл кур
орнаарынын малантн чүгөл
рыштыр планнаан ажылы эве
хары база аяна бүтү улушту
илекпейн кижирн чугула
дээрзин, ол демделгези.

●МАПУУ. Мурнуу-Африкы Республиканың расисчи бауруурумуужу-ауруу чок эвелеп алгалы Имамбийны деме кээрине бодуну шериг кучурун калгалалы-биле естуртурар. Ычганча ол чурттурар Африканын мурнуу чутунд «фронт чогууму» курунелериге удуз агрессийн плацадарчы бодуруу турар.

Мурнуу-Барым Африканын улусчу организациалынын мездээрин булгаар алмрга, Намбияла 60 мундан эвеш эвеш мурнуу-африка солдатурбар. Эжелекчи куштер алар тештин чуртунда-даа баша Американың Каттышкан Штаттарында, Ангиландың Богатры еске-даа барым тайдыкы чурттардан-даа холелеленикчиаларны куесел-биле немеледе куштерин доктамадалап турар.

(СЭТА)

